

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště č. 2

Střední Čechy

okresní pracoviště Příbram

Inspekční zpráva

Dětský domov, Solenice 42

262 33 Solenice 42

IZO: 002 003 198

Identifikátor ředitelství: 600 027 961

Zřizovatel: MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad: Příbram, ulice 28. října 24, 261 02

Čj.	095 321/99-5060
Signatura	kb5ls201

OBSAH

1 ÚVOD	3
1.1 Předmět inspekce	3
1.2 Termín inspekce	3
1.3 Složení inspekčního týmu	3
1.4 Ředitelka dětského domova	3
1.5 Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá	3
2 VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ PROGRAM DĚTSKÉHO DOMOVA	4
2.1 Výchovně-vzdělávací program dětského domova s příslušnou dokumentací	4
2.2 Bezpečnost z pohledu svěřence	4
2.3 Stimulační úroveň	5
2.4 Další informace o výchovně-vzdělávacím programu dětského domova	5
2.5 Přehled o počtu výchovných skupin (rodinných buněk)	6
3 ŘÍZENÍ DĚTSKÉHO DOMOVA	7
3.1 Koncepční záměry dětského domova, plánování	7
3.2 Odborné a pedagogické řízení	7
3.2.1 Organizační struktura dětského domova	7
3.2.2 Personální struktura dětského domova	8
3.2.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků	9
3.3 Kontrolní systém dětského domova, kontrola a hodnocení	9
3.4 Informační systém dětského domova - vnitřní a vnější	10
3.5 Vedení povinné dokumentace	10
3.6 Úroveň spolupráce dětského domova s dalšími zainteresovanými orgány	11
3.7 Výroční zpráva	11
3.8 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu činnosti dětského domova	11
4 PODMÍNKY, PRŮBĚH A VÝSLEDKY VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI .	13
4.1 Hodnocení materiálně-technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným dokumentům a počtu svěřenců	13
4.2 Hodnocení psychohygienických podmínek dětského domova	13
4.3 Hodnocení dětského domova z hlediska rozvoje osobnosti svěřenců, z hlediska výchovné práce a kvality speciálních činností	14
4.4 Hodnocení dětského domova z hlediska znalosti a využívání důležitých inf. o svěřencích	15
4.5 Hodnocení dětského domova z hlediska úrovně výsledků výchovně-vzdělávací činnosti	15
4.6 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují činnost dětského domova	15
4.7 Hodnocení činnosti zařízení, která jsou součástí dětského domova	16
5 ZÁVĚR	17
5.1 Závěry inspekce	17
5.2 Doporučení inspekce k další činnosti dětského domova	17
5.3 Datum vyhotovení zprávy	18
5.4 Datum a podpis ředitelky kontrolovaného dětského domova stvrzující převzetí zprávy	18
5.5 Další adresáti zprávy	18
5.6 Připomínky ředitelky dětského domova	18

1 ÚVOD

1.1 Předmět inspekce

Komplexní posouzení činnosti dětského domova dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Termín inspekce

1. - 3. června 1999

1.3 Složení inspekčního týmu

Vedoucí týmu: PaedDr. Olga Talášková
Člen týmu: PaedDr. Vladimír Krieg

1.4 Ředitelka dětského domova

Mgr. Olga Vernerová

1.5 Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá

Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č. j. 30 636/98-21 ze dne 17. listopadu 1998, organizační řád č. j. 930/98, vnitřní řád č. j. 116/98, výroční zpráva - hodnocení výsledků hospodaření za rok 1998, zřizovací listina č. j. 27.010/95-60 ze dne 18. prosince 1995, změna zřizovací listiny - dodatek č. 1 č. j. 30/585/98-21 ze dne 10. listopadu 1998, statut dětského domova ze dne 2. 1. 1996, jmenovací dekret ředitelky č. j. 10 197/96 - 60 ze dne 5. ledna 1996, jmenovací dekret zástupkyně ředitelky č. j. 40/96 ze dne 1. ledna 1996, potvrzení ve funkci ředitelky vydané zřizovatelem pod č. j. 32.771/98-26 ze dne 30. listopadu 1998, vnitřní platový řád č. j. 36/98 dne 1. ledna 1998, rozpis služeb vychovatelů, záznamy z pedagogických rad, záznamy z provozních porad, kniha úrazů, kniha návštěv, kniha úředních návštěv, personální dokumentace, protokoly a záznamy o provedených kontrolách, deníky výchovných skupin, denní záznamy, koncepce dětského domova (výhled od roku 1998 do roku 2001), roční plány výchovné práce, roční plán práce (1. 1. - 31. 12. 1999), týdenní programy výchovné práce jednotlivých skupin a buněk, jednací protokoly, kronika, osobní spisy mládeže.

2 VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ PROGRAM DĚTSKÉHO DOMOVA

2.1 Výchovně-vzdělávací program dětského domova s příslušnou dokumentací

Dokument jednoznačně a souhrnně určující program výchovně-vzdělávací činnosti dětského domova nebyl předložen.

Koncepce Dětského domova Solenice (výhled od roku 1998 do roku 2001) se zabývá mimo jiné také oblastmi výchovy a vzdělávání. Na různých místech dokumentu jsou uvedeny základní teze práce s dětmi, jsou deklarovány cíle výchovně-vzdělávacího procesu (pěstovat vztah k lidem, k vlastní rodině, respektovat soukromí druhých, posilovat vytrvalost a sebeobsahu, rozvíjet důvěru mezi dítětem a vychovatelem skupiny, pěstovat hygienické návyky apod.). Prostředky k dosažení jednotlivých cílů nejsou určeny.

Vychovatelé vypracovali *roční plány výchovné práce* - jsou v nich rozpracovány cíle a úkoly v oblasti rozvoje osobnosti svěřenců v rámci jednotlivých výchov - mravní, k manželství a rodičovství, pracovní, estetické, tělesné, dopravní apod., a to pro různé věkové kategorie svěřenců (předškolní věk, mladší a střední školní věk, dospívající). Jejich kompatibilita s *týdenními plány a denními záznamy* byla v základních prvcích shledána. Byly zjištěny určité nedostatky při tvorbě týdenních plánů (viz kapitola 3.1).

Výchovně-vzdělávací program dětského domova není jednoznačně deklarován. Činnost vychovatelů ve výchovných skupinách se řídí ročními a týdenními plány, které vychovatelé zpracovávají v závislosti na vlastních zkušenostech a odborné erudici. Není však vytvořen předpoklad pro kontinuitu výchovného působení a jeho zarámování (zastřešení) určujícím dokumentem. Oblast je hodnocena jako průměrná.

2.2 Bezpečnost z pohledu svěřence

Prevenici negativních jevů věnuje vedení dětského domova dostatečnou pozornost. Ve *vnitřním řádu* jsou vymezeny povinnosti vychovatelů při povolování samostatných vycházek a jsou stanovena pravidla chování svěřenců na samostatných vycházkách.

Vnitřní řád určuje cíle a prostředky k zajištění péče o zdraví a bezpečnost mládeže. Na základě studia dostupných materiálů a rozhovorů s dětmi a vychovateli lze konstatovat, že uvedená pravidla jsou akceptována, jejich dodržování je sledováno.

Ředitelka dětského domova vypracovala pro oblast prevence drogových závislostí *minimální preventivní program*, který byl přijat pracovníky a který je postupně naplňován.

Součástí péče o bezpečné psychosociální klima je snaha vedení vytvářet podmínky pro zajištění prostředí důvěry a bezpečí. V rámci inspekční činnosti byl pozorován pozitivní vztah mezi vychovateli a svěřenci. Při rozhovorech uváděly děti jednotlivé vychovatele jako osoby, které jim pomáhají při řešení osobních problémů, případně konfliktů.

Při zjištění výskytu negativních a sociálně-patologických jevů se snaží kolektiv pedagogických pracovníků situaci vyřešit individuálně vlastními silami v rámci výchovného působení (dokladováno zápisy z pedagogických rad, zápisy v denních záznamech apod.). V případě potřeby je kontaktováno odborné pracoviště (pedagogicko-psychologická poradna, Linka bezpečí Příbram, psychiatrická či psychologická pracoviště). Průběh péče je dokladován v *osobních spisech svěřenců*.

Preventivní program zneužívání návykových látek, který pořádala Linka bezpečí v Příbrami, absolvovalo v dětském domově osm svěřenců. Jedna z dívek se účastnila peer programu a působila v SOU Kladno jako důvěrnice.

Na frekventovaném místě je umístěna schránka důvěry. Přístup k ní má pouze ředitelka, která individuálně řeší případné problémy svěřenců. Z rozhovorů se svěřenci vyplynulo, že k ředitelce dětského domova mají důvěru.

Evidence útěků je vedena. V letošním školním roce došlo ke třem pozdním návratům z pobytu u zákonných zástupců a k jednomu útěku bez souběhu s trestnou činností (dle osobních záznamů - psychické trauma svěřence po odstěhování matky do zahraničí).

Základní zdravotní péči o svěřence zajišťují v rámci výchovné činnosti vychovatelé ve spolupráci s odbornými lékaři. Zdravotní dokumentace svěřenců je pečlivě vedena.

Na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že vedení dětského domova vytváří předpoklady pro zabezpečení příznivého psychosociálního klimatu a pro předcházení negativním a sociálně-patologickým jevům. Případy nežádoucích projevů chování a jednání jsou řešeny citlivě s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem jednotlivců. Bezpečnost aplikovaného systému z pohledu svěřence je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

2.3 Stimulační úroveň

Stimulační a motivační systém vychází z ustanovení *vnitřního řádu*, který určuje práva a povinnosti svěřenců ve smyslu § 16 a § 17 vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy. V průběhu inspekční činnosti bylo zjištěno, že vymezená pravidla jsou akceptována svěřenci i vychovateli.

Přiznávání výše kapesného v rámci daných limitů se řídí kritérii určenými *vnitřním řádem*. Má motivační charakter - základní částky jsou navyšovány v závislosti na chování a prospěchu svěřenců. Kritéria pro poskytování osobních darů a věcné pomoci jsou stimulační a poskytují svěřencům jasná pravidla, při jejichž dodržení mají možnost získat nejvyšší částku.

Součástí snah o zvyšování stimulační úrovně je účast dětí na výběrových akcích pořádaných dětským domovem či jinými institucemi.

Na chodbě dětského domova jsou umístěny veřejné pochvaly jednotlivých dětí.

Známky neúměrného využívání represe nebyly v průběhu inspekční činnosti zaznamenány, systém je orientován pozitivně a nabízí svěřencům řadu výhod.

V průběhu aplikovaného výchovně-vzdělávacího procesu jsou stimulovány a posilovány autoregulační prvky osobnosti svěřenců. Oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

2.4 Další informace o výchovně-vzdělávacím programu dětského domova

Vedení dětského domova cíleně využívá individuálních schopností a zájmů jednotlivých vychovatelů. Pedagogičtí pracovníci mají možnost prezentovat své zájmové profilace na úseku sportu, výtvarné výchovy, pracovní výchovy, hudební výchovy a dramatické výchovy. Jsou tak vytvářeny předpoklady pro rozvoj talentu a zájmů svěřenců se speciálními schopnostmi a potřebami.

Uvedené činnosti jsou dokladovány v dokumentaci dětského domova. Faktickým dokladem je prezentování činnosti v prostorách školského zařízení a zjištění zaznamenaná při rozhovorech se svěřenci.

Speciální zájmové útvary nejsou zřízeny.

Uvedená oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

2.5 Přehled o počtu výchovných skupin (rodinných buněk)

Tab. 1 : počet výchovných skupin a svěřenek/svěřenců

Vých. skup.	Počet svěřenců	MŠ	ZŠ	ZvŠ	Uční	Žáci SŠ	Další	Dívky	Sourozenci
A	12	0	11	0	0	0	1 prac. poměr	6	1x4 2x2
B	20	5	8	2	2	2	1 (roč. 1997)	9	2x3 4x2
C	21	2	13	1	2	0	1 prac. poměr 1 voj. služba 1 nezam	10	5x2
Celk.	53	7	32	3	4	2	5	25	

Kapacita dětského domova je stanovena dle rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení na 45 dětí. Evidenční stav činil v době konání inspekce 53 dětí, fyzicky přítomno bylo 43 dětí (pět svěřenců pobývalo v „předpěstounské péči“, jeden chlapec konal vojenskou službu, jeden byl v psychiatrické léčebně, jeden v domově mládeže při učilišti a dvě děti byly na školním zájezdu).

Na základě soudem nařízené ústavní výchovy bylo v dětském domově umístěno 33 svěřenců, předběžné opatření bylo uloženo 14 dětem. Šest svěřenců po dovršení zletilosti pobývalo v dětském domově na vlastní žádost.

Počet svěřenců ve výchovné skupině převyšuje limit daný § 2 odst. 5 vyhlášky č. 64/1981 Sb., a to až o šest dětí. Přestože formálně je v dětském domově zřízeno pět výchovných skupin (A, BR, BI, CR, CI), dle denních záznamů jsou spojovány výchovné skupiny BI + BR, CI + CR. Tím dochází k tomu, že o 18 - 20 svěřenců pečuje jeden vychovatel, což je v rozporu s uvedenou právní normou.

V rozporu s § 23 odst. c) a d) vyhlášky č. 64/1981 Sb., pobývají v dětském domově tři svěřenci po ukončení ústavní výchovy, kteří se nepřipravují na budoucí povolání.

Tři děti předškolního věku nenavštěvují mateřskou školu, přestože v obci je mateřská škola zřízena. O tyto děti pečují v dopoledních hodinách vychovatelky dle rozpisu služeb. Mateřská škola není uvedena v rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jako součást dětského domova. Uvedené skutečnosti jsou v rozporu s § 2 odst. 8 vyhlášky č. 64/1981 Sb.

3 ŘÍZENÍ DĚTSKÉHO DOMOVA

3.1 Koncepční záměry dětského domova, plánování

Ředitelka předložila písemně zpracované koncepční záměry, které vycházejí ze stavu v roce 1998. Dokument stanovuje cíle v oblasti materiálně-technických podmínek, personálního zabezpečení a výchovně-vzdělávací činnosti do roku 2001.

Roční plán práce (1. ledna 1999 - 31. prosince 1999) nese znaky organizačního zabezpečení školního roku, neobsahuje analýzu uplynulého období, nestanoví cíle v oblasti výchovně-vzdělávací práce. Zpětná vazba a kontinuita postupného plnění cílů konceptních záměrů není zajištěna, dlouhodobé a střednědobé plánování oblasti výchovného působení lze označit jako nesystematické. Roční plán je vyvěšen v kanceláři vychovatelek, prokazatelné seznámení pracovníků s ročním plánem nebylo předloženo.

Vychovatelé neplánují svou činnost s dostatečným předstihem - *týdenní plány* byly zapisovány v době inspekce průběžně na jednotlivé dny. Týdenní plány nejsou signovány ředitelkou.

Individuální plány svěřenců stanovují jasné výchovné cíle pro jednotlivé děti, neobsahují však zpětnou vazbu (hodnocení uplynulého období). Do *pedagogických deníků* jsou průběžně zapisovány informace o chování a projevech jednotlivých dětí, nebyla sledována jejich kontinuita s individuálními plány.

Oblast plánování vykazuje určité nedostatky především v kontinuitě výchovně-vzdělávacího působení. Oblast je hodnocena jako průměrná.

3.2 Odborné a pedagogické řízení

3.2.1 Organizační struktura dětského domova

Dětský domov řídí jeho ředitelka od roku 1990. V roce 1991 prošla konkurzním řízením, v roce 1998 byla zřizovatelem dětského domova potvrzena ve funkci. Ředitelka dosáhla vysokoškolského vzdělání pedagogického směru, má téměř patnáctiletou pedagogickou praxi ve školských zařízeních.

Ředitelka jmenovala zástupce pro hospodářskou činnost. Zástupce ředitelky pro pedagogickou činnost může být jmenován v případě delší neplánované nepřítomnosti ředitelky v zařízení. Pověřením ke jmenování disponuje zástupkyně pro hospodářskou činnost, pravidla a postup pro jmenování upravuje *organizační řád*.

Pracovní povinnosti zaměstnanců jsou specifikovány v pracovních náplních každého zaměstnance (součást personální dokumentace), jejich úkoly jsou popsány ve vnitřním *Platovém řádu DD Solenice*. Pracovníci dále respektují ustanovení *Pracovního řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení* vydaného MŠMT ČR dne 15. dubna 1996 pod č.j. 16.969/96-42. Se všemi dokumenty byl pedagogický sbor prokazatelným způsobem seznámen; uvedený *Pracovní řád* ale není umístěn na vhodném místě přístupném všem zaměstnancům ve smyslu čl. 20 *Pracovního řádu*.

Pedagogické rady jako hlavní poradní orgán jsou svolávány, z jejich jednání jsou pořizovány záznamy. V rozporu s čl. 1 odst. 2 instrukce č. 29, kterou vydalo MŠ ČR pod č. j. 20 926/81-20 ze dne 31. července 1981 a kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, je počet schůzí pedagogické rady nižší. V letošním školním roce se konaly dvakrát,

v kalendářním roce 1998 čtyřikrát (dle znění uvedené instrukce svolává ředitel schůze pedagogické rady nejméně šestkrát do roka). Plnění stanovených úkolů není dle zápisů sledováno.

Podle potřeby se pracovníci dětského domova scházejí na provozních poradách. Metodické sdružení ve smyslu čl. 1 odst. 5 instrukce č. 29 ze dne 21. července 1981 není zřízeno.

Základní organizační pravidla jsou stanovena v *Organizačním řádu DD Solenice*. Obsahuje všeobecné povinnosti pracovníků, práva a povinnosti ředitelky, zástupce pro hospodářskou činnost a zástupce pro pedagogickou činnost, dále je uvedeno organizační schéma, vzájemná zastupitelnost pracovníků, je jmenována dokumentace vedená

v dětském domově, jsou určena pravidla při předávání a přejímání funkcí a rozdělení odpovědností za jednotlivé úseky činnosti dětského domova. Prokazatelným způsobem s ním byli pracovníci seznámeni.

Informace důvěrného charakteru jsou uloženy na místě, kam mají přístup pouze pedagogičtí pracovníci.

V řídicí oblasti byly zjištěny určité nedostatky při dodržování některých právních norem (viz protokol o kontrole).

Systém řízení dětského domova vykazuje určité nedostatky, oblast je hodnocena jako spíše podprůměrná.

3.2.2 Personální struktura dětského domova

Tab. 2: Personální zajištění dětského domova

Zaměstnanci	Celkový počet	Z toho žen
Ředitel	1	1
Vychovatelé	9	7
Pomocní vychovatelé	5	5
Ostatní zaměstnanci	10	7
Celkem	25	20

Výchovnou práci v dětském domově zajišťuje kromě ředitelky devět vychovatelů (celkem 8,5 pracovního úvazku - jedna vychovatelka působí současně na 0,5 pracovního úvazku jako sociální pracovníce). V zařízení je zaměstnáno pět pomocných vychovatelek na úplný pracovní úvazek.

Provozní úsek zařízení zabezpečuje zástupkyně pro hospodářskou činnost, uklízečka, řidič - údržbář, čtyři pracovníce v kuchyni a dva muži vykonávající civilní službu. Ekonomická agenda je zajišťována smluvně.

Téměř všichni vychovatelé splňují požadavky odborné a pedagogické způsobilosti ve smyslu vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Pouhých 5,7 % hodin je odpracováno vychovatelkou bez požadované kvalifikace.

Pedagogický sbor je relativně stabilizovaný, průměrný věk pedagogických pracovníků činí 35 let. Interpersonální vztahy byly zaznamenány jako příznivé.

Pedagogický sbor je tvořen pracovníky s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Oblast je hodnocena jako nadprůměrná.

3.2.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Ředitelka předložila plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vyplývající z nabídky Střediska služeb škole Příbram a jiných vzdělávacích subjektů (Pražské centrum, Pragouniversa). Výběr akcí vychází z potřeb zařízení, je zaměřený na práci s problémovými dětmi a protidrogovou prevencí.

Dalšímu sebevzdělávání pedagogů slouží poměrně široká nabídka titulů časopisů odebíraných dětským domovem a využívání odborných publikací, které jsou zastoupeny v odborné knihovně.

Jedna z pracovníků studuje sociálně-právní problematiku na VOŠ. Ředitelka je členkou Federace dětských domovů (FICE), účastní se seminářů této instituce, nabyté poznatky se snaží aplikovat ve své práci.

Péče o další odborný růst pedagogických pracovníků je hodnocena jako průměrná.

3.3 Kontrolní systém dětského domova, kontrola a hodnocení

Kontrolní činnosti ředitelky dětského domova jsou zaměřeny na úroveň vlastní výchovné práce, dále na vedení povinné dokumentace a na zajišťování bezproblémového provozu zařízení.

Kontrola pedagogického procesu je prováděna průběžně, nebyl předložen ani plán hospitací, ani písemné záznamy z nich. Hospitace v klasickém smyslu slova nejsou ředitelkou realizovány. Společně se členem inspekčního týmu ředitelka navštívila úsek výchovně-vzdělávací činnosti jednoho vychovatele. Z analýzy zhlédnuté části procesu, kterou provedla ředitelka, vyplynulo její soustředění na zhodnocení činností a zejména kritické výhrady k působení vychovatele.

Průběžnou kontrolou ředitelka dětského domova zjišťuje soulad deklarovaných záměrů vychovatelů s realitou.

Pro hodnocení práce jednotlivých vychovatelů jsou ředitelkou vypracována podrobná kritéria pro přidělování nadtarifních složek platu, se kterými byli vychovatelé seznámeni. Jsou v nich značnou měrou obsaženy výsledky kontroly prováděné ředitelkou. Svým podpisem vychovatelé stvrzují svůj souhlas s hodnocením a výší proměnlivé složky. Diference mezi jednotlivými pracovníky je dostatečná a proto má motivující charakter.

Negativním zjištěním v oblasti kontroly je fakt, že chybí vyvozování závěrů vyplývajících z kontrol na pedagogických radách. Nedostatky v práci jsou diskutovány pouze s jedinci, chybí jejich zobecnění a tak není práce vychovatelů jako celku posouvána k lepší úrovni.

Ve vedení povinné dokumentace byly zjištěny drobné závady, blíže viz kapitola 3.5, velmi dobrý stav byl zjištěn v oblasti zajišťování provozu, kde nebyly zaznamenány nedostatky.

V oblasti kontrolního systému byla zjištěna pozitiva i negativa, oblast je hodnocena jako průměrná.

3.4 Informační systém dětského domova - vnitřní a vnější

Vnitřní přenos informací směrem k pedagogickým pracovníkům je funkční a doložitelný. Informace jsou předávány na schůzích pedagogických rad. V kanceláři vychovatelů jsou k dispozici právní normy, odebírané časopisy, odborné publikace. Aktuální informace jsou sdělovány prostřednictvím tabule a rozpisu služeb. Svěřencům jsou informace předávány převážně ústní formou.

Vnější přenos informací zahrnuje styk s rodiči, event. zákonnými zástupci svěřenců, dále s institucemi spolupodílejícími se na výchově svěřenců, se školami, které tito navštěvují. Je dokladován písemnou formou.

K informování o prospěchu a chování svěřenců slouží žákovské knížky. Vychovatelé dětského domova navštěvují třídní schůzky, občas se účastní přímo vyučovacích hodin (tzv. náslechy).

Přenos informací má stanovená pravidla, je funkční. Oblast je hodnocena spíše nadprůměrně.

3.5 Vedení povinné dokumentace

V rámci inspekční činnosti bylo sledováno vedení povinné dokumentace školského zařízení, kterou stanoví § 45b odst. 1 zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, § 14 odst. 3 vyhlášky MŠ ČR č. 64/1981, § 1 odst. 5, 6 a § 2 vyhlášky MŠMT ČR č. 247/1996, o výši kapesného a věcné pomoci poskytované dětem a mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a článkem 6 odst. 1 instrukce MŠ ČR č. 29 ze dne 31. července 1981.

Byla předložena a zkontrolována dokumentace dětského domova, která je vedena ve školním roce 1998/1999. Byly shledány následující nedostatky:

- *personální dokumentace* je vedena; v rozporu s ustanovením čl. 3 odst. 1 *Pracovního řádu pro pracovníky škol a školských zařízení* na kopiích dokladů o vzdělání chybí věrohodný způsob jejich prokázání,
- *zápisy z pedagogických rad* jsou pořizovány; chybí v nich projednávání závěrů vyplývajících z kontrolní činnosti ředitelky a kontrola uložených úkolů,
- *vnitřní řád* byl ředitelkou v letošním školním roce aktualizován, chybí prokazatelné seznámení pracovníků se změnami, obsahuje formulace vztahující se k současnému stavu (např. „v nynější době ...“, „nyní základní vojenská služba“ apod.), návštěvy zákonných zástupců jsou mimo jiné omezeny pro „osoby nevhodně oblečené“ (rozpor s odst. 5 pokynu MŠMT ČR č. j. 13 649/95-24 ze dne 9. května 1995, který byl vydán školským zařízením pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy), soupis dokumentace uvedený v čl. 18 vnitřního řádu je odlišný od dokumentace uvedené v *organizačním řádu*, denní režim není prokazatelně uveden jako součást vnitřního řádu, formulace užívané v denním režimu neodpovídají cílům činnosti dětského domova („rekreační zájmová činnost“ namísto např. „výchovně-vzdělávací činnost“),
- *protokoly a záznamy o provedených kontrolách* - kontrola těchto dokladů prokázala velmi dobré zabezpečení provozu dětského domova a jeho hospodaření; byly

shledány pouze drobné nedostatky ze strany některých kontrolních orgánů (OSSZ Příbram, ÚP Příbram),

- *týdenní programy výchovných skupin* jsou tvořeny průběžně v aktuálním týdnu,
- *jednací protokol* je tvořen *knihou došlé pošty a knihou odeslané pošty*, dva různé dokumenty tak mají stejné číslo jednací bez dalšího rozlišení,
- poslední záznam v *knize úředních návštěv* pochází z roku 1996, úřední návštěvy jsou zapisovány do *knihy návštěv*.

Dokumentace zařízení je vedena s určitými nedostatky, vzhledem k jejich většinou formálnímu charakteru je oblast je hodnocena jako průměrná.

3.6 Úroveň spolupráce dětského domova s dalšími zainteresovanými orgány

Spolupráci s dalšími orgány a organizacemi zajišťuje v rámci své pracovní náplně ředitelka dětského domova. Na základě předložených dokladů (především v *osobních spisech svěřenců*) lze konstatovat, že spolupráce a vzájemná informovanost je dobře zajištěna. Jedná se především o oddělení péče o děti referátů sociálních věcí a zdravotnictví příslušných okresních úřadů (OPD), dále okresní soudy, Policie ČR apod.

Se školami, které navštěvují svěřenci, spolupracují v rámci prací bezprostředně související s přímou výchovnou činností vychovatelé (ve smyslu ustanovení § 2 nařízení vlády č. 68/1997 Sb., kterým se stanoví míra vyučovací povinnosti učitelů a míra povinnosti výchovné práce ostatních pedagogických pracovníků ve školství). Doklady byly předloženy (*pedagogické deníky*).

Oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

3.7 Výroční zpráva

Vzhledem ke skutečnosti, že pro školská zařízení není určena povinnost vypracovat výroční zprávu o činnosti školy a výroční zprávu o hospodaření (§ 17e odst. 2 a 3 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů), nebyla zpráva o činnosti vypracována.

Výroční zpráva o hospodaření byla na žádost ŠÚ ředitelkou vyhotovena. Projednání výroční zprávy o hospodaření na poradě pracovníků nebylo prokazatelným způsobem doloženo.

Výroční zpráva nebyla hodnocena.

3.8 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu činnosti dětského domova

Z rozboru výroční zprávy o hospodaření nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Materiál pro zabezpečení výchovně-vzdělávacího procesu je nakupován účelně a jeho využití odpovídá danému poslání.

Ředitelka získává mimorozpočtové prostředky materiálního i finančního charakteru formou sponzorských příspěvků. Jsou efektivně využívány, evidence je vedena.

Mzdové prostředky určené pro nadtarifní složky platu jsou vypláceny pracovníkům diferencovaně na základě kontrolní činnosti ředitelky a jednoznačně stanovených kritérií pro jejich přiznávání (zvláště pro provozní zaměstnance, zvláště pro pedagogické pracovníky).

Dosud realizované kontroly hospodaření (ŠÚ Příbram) a kontroly odvodů (OSSZ Příbram) neshledaly ve sledovaných oblastech závažnějších nedostatků.

Počet reálně zaměstnaných pracovníků nepřekračuje přepočtený počet pracovníků určený ŠÚ Příbram.

Ve sledovaných ukazatelích nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu. Oblast je hodnocena jako průměrná.

4 PODMÍNKY, PRŮBĚH A VÝSLEDKY VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

4.1 Hodnocení materiálně-technických podmínek výchovně-vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným dokumentům a počtu svěřenců

Dětský domov je umístěn ve dvoupatrovém objektu náležejícímu ŠÚ Příbram, zařízení je vlastnictvím domova. Plnoletí svěřenci mají možnost ubytování v obecním rodinném domku (v době inspekce využito jednou svěřenkyní).

Vnitřní vybavení domova je na poměrně dobré úrovni; svěřenci mají k dispozici ložnice s dostatkem místa pro vlastní soukromí, dále „obývací pokoje“ na každém patře a učebny pro přípravu na vyučování. Sociální zařízení je společné pro dívky i chlapce. V přízemí je umístěn největší obývací pokoj, který slouží jako prostor pro shromažďování všech svěřenců; je zde současně zřízena posilovna. Tělovýchovné aktivity lze také provozovat v chodbách, kde jsou rozmístěna tělocvičná náradí.

Dětský domov má vlastní kuchyni a jídelnu s dostačující kapacitou.

K dětskému domovu dále patří pískové hřiště nevelkých rozměrů, zahrada s altánem, skleníky a záhony, garáž pro služební vozidla.

Účelové prostory na specifické činnosti (výtvarné činnosti, fotokomora) v domově nejsou, svěřenci mají možnost využívat obecní tělocvičnu a hřiště zdejšího fotbalového oddílu.

Veškeré prostory jsou účelně využívány.

Z hlediska zajištění činnosti dětského domova lze konstatovat poměrně dobrou úroveň vybavení pomůckami pro relaxační, sportovní a jiné aktivity.

Budova byla v době inspekce před zahájením celkové rekonstrukce, na níž ředitelka dětského domova získala od zřizovatele příslib investičních prostředků. Tomuto stavu odpovídala i úroveň některých neobnovených maleb v pokojích, neopravených tapet atp.

Materiální podmínky jsou vyhovující, oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

4.2 Hodnocení psychohygienických podmínek dětského domova

Denní režim dětského domova respektuje psychohygienické požadavky věkových kategorií umístěných svěřenců. Dostatečná časová dotace je věnována spánku i odpočinkovým činnostem. V průběhu inspekční činnosti bylo zaznamenáno rámcové dodržování denního režimu.

Vedení dětského domova zajišťuje dostatek prostoru i kvalitní podmínky pro relaxaci dětí i zaměstnanců.

Estetická úroveň navštívených prostor je vysoká, na výzdobě se podílejí svěřenci a vychovatelé. Prostředí působí příznivým dojmem, v době inspekční činnosti bylo v pokojích, na chodbách i sociálních zařízeních čisto a průběžně větráno. Především na některých sociálních zařízeních (i v několika místnostech) byla vidět a cítit plíseň na zdech.

Pitný režim je zajištěn. Výměna a oběh prádla svěřenců respektuje hygienické požadavky.

Byly zjištěny nedostatky při přípravě svěřenců na vyučování (nedostatečné osvětlení pracovní plochy, nábytek nerespektuje v některých případech antropometrická měřítka).

V rámci sledování výchovných činností pedagogických pracovníků bylo zjištěno, že někteří pracovníci nevěnují dostatečnou pozornost pěstování hygienických návyků u svěřenců (např. po příchodu ze školy odebírají svěřenci svačinu, aniž by si omyli ruce).

Vzhledem k převaze pozitivních zjištění je oblast psychohygienických podmínek hodnocena jako spíše nadprůměrná.

4.3 Hodnocení dětského domova z hlediska rozvoje osobnosti svěřenců, z hlediska výchovné práce a kvality speciálních činností

V rámci inspekční činnosti byla prováděna pozorování hospitačního charakteru při režimových činnostech, dopolední činnosti dětí předškolního věku, při přípravě na vyučování a při pracovní, rodinné a tělesné výchově v rámci odpoledního zaměstnání.

Na základě analýzy provedených pozorování lze konstatovat, že rozvoj osobnosti svěřenců v oblasti intelektuální, citové a sociální probíhá na základě osobního příkladu pracovníků, jejich osobních zkušeností a názorů. Není zastřešeno deklarovaným výchovně-vzdělávacím programem.

Vychovatelé volili formy a metody práce, které odpovídaly prováděným činnostem s přihlédnutím k věku svěřenců. Zachovávali důsledný individuální přístup, průběžně děti hodnotili a motivovali.

Děti projevovaly důvěru ve vychovatele, atmosféra ve výchovných skupinách byla příznivá, děti respektovaly požadavky pedagogických pracovníků. Ze strany vychovatelů jim byla dána možnost vyjádřit svůj názor a postoj. Komunikace svěřenců, jejich právní vědomí, schopnost sebehodnocení a sebereflexe odpovídala věku a mentální úrovni dětí. Rutinní dovednosti zvládali svěřenci dobře.

V přiměřené míře a efektivně byly voleny pomůcky a materiály potřebné k zajištění jednotlivých činností.

Nadprůměrná úroveň pedagogické práce byla zaznamenána při činnosti se skupinou dětí předškolního věku v dopoledních hodinách. Vychovatelka byla na práci kvalitně připravena, výchovnou činností prolínalo hodnocení a stimulace, děti byly stále vedeny k různým aktivitám. Vychovatelka vedla děti k vlastnímu slovnímu projevu.

Drobné metodické a didaktické nedostatky byly shledány při odpoledních činnostech. Jednotlivé oblasti byly konzultovány s ředitelkou dětského domova v době inspekční činnosti (např. chybný metodický postup při práci ve cvičné kuchyni, nevhodná sportovní činnost v době mimořádně vysokých venkovních teplot, problémy v organizaci práce vychovatelů, nedodržování hygienických požadavků apod.).

Systematická výchovná činnost pro svěřence roč. 1997 není zajištěna. Dítě je v dopoledních hodinách v péči pomocné vychovatelky dle rozpisu služeb, v odpoledních hodinách jej „hlídá“ vychovatelka příslušné skupiny, případně jej předá ke skupině jiné.

V rámci výchovných činností je vybraným dětem poskytována logopedická péče (jedna z vychovatelek absolvovala rozšiřující studium logopedie, jedna vychovatelka získala osvědčení jako logopedická asistentka). Péče v uvedené oblasti probíhá průběžně (dokladováno v denních záznamech), vychovatelky mají k činnosti dostatek pomůcek a materiálů.

Sociální pracovníce v souladu se svou pracovní náplní zajišťuje styk a spolupráci s rodinami svěřenců. Zapisuje poznatky z návštěv v rodinách. Přípravuje podklady pro zprávy (pro okresní soudy, OPD apod.), aktualizuje osobní spisy dětí, eviduje vyjádření OPD před pobytem svěřence v rodině a vykonává další činnosti související se zajištěním sociální oblasti

umístěných svěřenců. *Osobní spisy mládeže* obsahují nezbytné doklady, jsou vedeny přehledně a řádně.

Uvedená oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

4.4 Hodnocení dětského domova z hlediska znalosti a využívání důležitých informací o svěřencích

Na základě rozhovorů s vychovateli lze konstatovat jejich dobré znalosti z oblasti rodinné, osobní a sociální anamnézy svěřenců. Systém předávání nových zjištění (změny anamnézy, výsledky vyšetření apod.) je zajišťován ředitelkou a sociální pracovníci prostřednictvím osobního styku či *denního záznamu*.

Vychovatelé si vedou vlastní evidenci svěřenců - *pedagogické deníky*, do kterých si zaznamenávají důležité okolnosti a informace z anamnézy dětí. Vzhledem k nedostatkům v zajištění zpětné vazby (viz kapitola 3.1) nejsou systematicky využívány při sestavování individuálních plánů.

Oblast je hodnocena jako standardní.

4.5 Hodnocení dětského domova z hlediska úrovně výsledků výchovně-vzdělávací činnosti

Vedení dětského domova zajišťuje katamnestické sledování v souladu s § 23 odst. 6 vyhlášky č. 64/1981 Sb., a to po dobu nejméně dvou let po skončení pobytu svěřence v dětském domově (písemné, osobní a telefonní kontakty).

Dle dostupných zjištění jsou bývalí svěřenci zvládají samostatný život bez mimořádných negativních událostí. Většinou jsou v pracovním poměru, jsou standardně materiálně zajištěni.

Na středních školách studují svěřenci s průměrným prospěchem.

V uplynulém období byly dvě děti vyhodnoceny v soutěži pořádané Fondem ohrožených dětí, jejich kresby byly použity jako vánoční pohlednice.

Na soutěžích pořádaných zařízeními pro výkon ústavní výchovy se svěřenci dosahují svěřenci průměrných výsledků.

Uvedená oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

4.6 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují činnost dětského domova

Vedení dětského domova zajišťuje řadu aktivit, které významným způsobem pozitivně ovlivňují činnost dětského domova.

Svěřenci navštěvují kroužky při Základní škole v Solenicích (informatika, výtvarná výchova) a při Základní škole v Milíně (sportovní hry). Jeden chlapec hraje kopanou za TJ Klučenice. Dva svěřenci absolvovali kurs řízení motorových vozidel, čtyři děti docházely do tanečních kursů a jeden chlapec navštěvuje kroužek bojových umění.

Pracovníci dětského domova organizují v rámci středočeského regionu Olympiádu pro děti ze školských zařízení (atletika, míčové hry, krosový běh); ve spolupráci s MŠMT ČR kvalifikační závody pro děti ze školských zařízení v atletice a míčových hrách, jejichž vítězové postupují do mezinárodní soutěže.

Děti se účastní soutěží pořádaných školami (stolní tenis, atletika, středoškolská olympiáda v českém jazyku).

V rámci aktivit zařízení pro výkon ústavní výchovy se zástupci dětí z dětského domova účastní různých sportovních a kulturních soutěží a přehlídek (stolní tenis v Novém Strašecí a Obořišti, nohejbal v Obořišti a Sazené, kulturní přehlídka Nejmilejší koncert v Praze). Pravidelně se děti účastní celostátního turistického srazu dětí z dětských domovů.

V době školních prázdnin zajišťuje vedení dětského domova rekreační pobyty (v tuzemsku i v zahraničí) a letní tábory. V průběhu školního roku jsou ve spolupráci s cestovní kanceláří OREA připravovány rekreační pobyty.

Po ukončení povinné školní docházky se mohou děti účastnit letních brigád.

Zástupce dětí se letos účastnil Plesu Květů v Praze (sponzorsky zajištěno).

Vedení dětského domova připravuje v průběhu roku návštěvy atraktivních kulturních představení (muzikály, divadla), které jsou hrazeny z mimorozpočtových zdrojů.

Oblast je hodnocena jako nadprůměrná.

4.7 Hodnocení činnosti zařízení, která jsou součástí dětského domova

Součástí dětského domova je dle rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení školní jídelna s kapacitou 100 jídel. Její činnost respektuje denní režim dětského domova.

Čisté a estetické prostředí školní jídelny přispívá k rozvoji osobnosti svěřenců v oblasti hygienických návyků, kulturních a estetických potřeb.

Činnost školní jídelny ve vztahu k aplikovanému výchovně-vzdělávacímu programu dětského domova je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

5 ZÁVĚR

5.1 Závěry inspekce

Na základě výše uvedených skutečností je činnost dětského domova hodnocena jako spíše nadprůměrná.

Tento stav je možno dokladovat spíše nadprůměrnou úrovní řízení dětského domova (odborná a pedagogická způsobilost vychovatelů, příznivé interpersonální vztahy v pedagogickém sboru, stabilita pracovníků, účinný hodnotící systém ředitelky ve vztahu k zaměstnancům, funkční vnitřní a vnější informační systém; určité rezervy byly zjištěny v oblasti plánování výchovně-vzdělávacího procesu, na úseku kontrolní činnosti, ve vedení povinné dokumentace a při dodržování právních předpisů).

Průběh a podmínky výchovné práce jsou hodnoceny jako spíše nadprůměrné (dobré prostorové dispozice a úroveň materiálního vybavení, převaha pozitiv v zajištění psychohygienických podmínek, vysoká estetická úroveň prostředí, dobrá výchovná práce vychovatelů, předcházení negativním jevům, pozitivní stimulace svěřenců v rámci aplikovaného výchovného systému, dobrá spolupráce se zákonnými zástupci, zajištění dalších aktivit ovlivňujících činnost dětského domova; nedostatky byly zjištěny v oblasti péče o svěřence mladšího dvou let a v systematickém využívání informací o svěřencích při plánování individuální péče).

5.2 Doporučení inspekce k další činnosti dětského domova

Pro další činnost doporučuje ČŠI ředitelce dětského domova odstranit zjištěné nedostatky uvedené v inspekční zprávě, a to zejména:

- vypracovat výchovně-vzdělávací program dětského domova, který by byl zářámkováním výchovného procesu a vytvářel předpoklady pro kontinuitu výchovy a rozvoj osobnosti svěřenců ve všech jejích složkách,
- odstranit nedostatky ve vedení povinné dokumentace,
- schůzí pedagogických rad využívat jako poradního orgánu ředitele, vyhodnocovat na nich závěry z kontrolní činnosti, jejich četnost uvést do souladu s platným předpisem.

